

Tgi sto pachetar e tgi po restar

CUN CLAU DERMONT HA DISCURRÌ
FABIA CADUFF / RTR

■ **En in onn èn las elecziuns dal parlament federal. Grondas surpraisas quai che pertutga il cussegl dals chantuns n'èn betg da spetgar. Pli interessanta pudess daventar l'elecziun per il cussegl naziunal. In pèr ston tremblar per il sez ed auters pon gia oz s'allegrar.**

Tschintg sez èn da reparter per il chantun Grischun en il cussegl naziunal. In sez ha la pcd actualmain cun Martin Candinas. Ma la partida perda e perda sustegn. Pon u ston ins ir da quai anor che Martin Candinas è tant sco reelegi, sch'ins guarda er il resultat ch'el aveva fatg avant quatter onns?

Clau Dermont: Jau crai che Martin Candinas ha tut las schanzas d'er esser vinavant represchentà en il cussegl naziunal sch'el vul era far quai. Sch'el na chatta betg in'otra carriera ch'el vul tuttenina perseguir. El è per il mument era fitg preschent en la politica naziunala. Vul dir: Ins legia bler dad ed ed ins auda bler dad el. Quai è naturalmain in avantatg sch'ins vul vegnir reelegi en il cussegl naziunal.

Era tar il sez da la ps na vegn betg specularà ch'i dettia grondas surpraisas. La ps vegn a pudair tegnair il sez: Silva Semadeni va e Jon Pult vegn?

Pli probabel èsi da quintar cun quai. Jon Pult ha gia annunzià ch'el saja pront da far quest pass ed è er gia sa retratg dal cussegl grond. Silva Semadeni vegn er a savair ch'i pudess esser fitg grev per ella da cumbatter encunter in Jon Pult. Vul dir: il proxim cusseglier naziunal da la ps dal chantun Grischun vegn pli probabel ad esser Jon Pult. E la ps è era ferma avunda da conquistar quel sez ord atgna forza.

Uss restan anc trais sez che ston vegnir repartids: Per l'ina avain nus il sez da la pbd. La partida ch'ha ina sconfitta suenter l'otra. Er en il Grischun ha la Partida burgais-democratica pers

Il politolog Clau Dermont ha dà pled e fatg davart las elecziuns che succedan en in onn.

FOTO Y. BÜRKL

quatter sez tar las elecziuns da quest onn. Cun Duri Campell avain nus in represchentant da la pbd en il cussegl naziunal. El vul star e far in'ulteriura perioda a Berna. Sut las circostanzas numnadas. Co èn las schanzas per Duri Campell da defender ses sez?

La pbd e Duri Campell vegnan segir a stuir far ina buna campagna electorala per las proximas elecziuns. Els han l'ultima giada pers in pèr pertschients cura che Hansjörg Hassler è sa retratg dal cussegl naziunal. Da l'otra vart pon ins dir che Duri Campell, sco anteriur cusseglier naziunal, vegn ad avair meglras schanzas tar las proximas elecziuns. El vegn pli probabel ad esser pli enconuscent en il chantun ed uschia a far daplì vuschs. Ed jau quint era ch'el – che n'è betg stà involvi en il scandal dal cartel da construcziun en Engiadina – vegn betg ad avair quella tolca e na vegn betg a perder uschè bieras vuschs sco che la pbd ha pers quest onn tar las elecziuns dal cussegl guvernativ.

In'otra dumonda che sa tschenta per las elecziuns en in onn: Vegn la pld da gudagnar enavos il sez ch'ella ha pers tar las ultimas elecziuns a favur da la pps?

Quai savess vegnir fitg, fitg grev. Els èn la terz ferma partida entamez. Vul dir: Els stuessan u esser pli fermes che la pbd e prender davent il sez da Duri Campell u ch'els stuessan empruvar da vegnir cun ina colliaziun ch'è gronda e ferma avunda da reconquistar il sez ch'è ì a la pps. Quai pudess vegnir pli cumplitgà perquai che a la pld mancan per il mument las candidatas ed ils candidats che pudessan far quellas vuschs.

Tuttina, tgi fissan lura candidats pussaivels da la pld per conquistar in sez en il cussegl naziunal?

La pld ha schon en la politica chantunala in pèr nums ch'ins po numnar. Els han gea la pli gronda fracziun en il cussegl grond. Il cusseglier guvernativ Christian Rathgeb fiss segir ina persuna che pudess reconquistar quel sez. La dumonda è dentant, vulan els uss gia pruvà da conquistar quest sez cun Rathgeb en il cussegl naziunal u vulan els spetgar cun el per lura pudair remplazzar Martin Schmid en il cussegl dals chantuns en in pèr onns.

Er ils verd-liberals vulan turnar cun Josias Gasser en il cussegl naziunal. Quasi ina «mission impossible»?

Ils verd-liberals èn la pli pitschna partida en il chantun Grischun. Tge che fa schon fitg grev d'insumma vegnir sin in sez. Quai è stà in coup avant in pèr onns che Josias Gasser è vegni elegi en il cussegl naziunal. Ed els stuessan chattar ina strategia che dess ad els anc ina giada uschia ina schanza. Quai na funcziuna dentant betg cun uschè ina ferma pps sco che nus avain g' avant trais onns betg anc ina giada. Vul dir: I vegn fitg, fitg grev per Josias Gasser da turnar en il cussegl naziunal. Ed el vegn pli probabel a restar en il cussegl grond nua ch'el è vegni reelegi quest onn.

Tar ils dus sez da la pps avain nus Heinz Brand. El è sin buna via da daventar il president dal cussegl naziunal e cun quai il pli aut Svizzer, sch'el vegn reelegi. E nus avain Magdalena Martullo, la dunna da Turig ch'è sa decidida da candidar anc ina giada per il chantun Grischun. Po ella vina-vant quintar cun grond sustegn u pudess ella perfin vegnir in privel per Heinz Brand sche la pps vess da perder in sez?

Magdalena Martullo è segir pli preschenta en la publicitad per il mument. Vul dir ch'ella pudess esser in ristg per Heinz Brand che na vegn betg reelegi sche la pps perdess in sez. Da l'otra vart ha el tacticamain la schanza da vegnir president dal cussegl naziunal e quai è in punct ch'è fitg ferm per las votantas e per ils votants da reelegger el anc ina giada, ch'in Grischun vegn puspè president dal cussegl naziunal. Qua vegn ad esser la dumonda, tgi dominescha il Grischun: È quai plitost in veder politicher che po sa preschentar e vegn da persuader pli fitg ed ha la schanza da vegnir president, u la schuldada da partida ch'è en la pps in bun toc pli preschenta che Heinz Brand.

Dentant a la fin finala dependi era da las colliaziuns da glistas...

Quai è cler. Gia l'ultima giada èsi i piz a cup tranter la pld e la pps. La pps ha per

in pèr paucas vuschs dominà da prender davent in sez a la pld. La dumonda è tge colliaziun datti proxim onn. E tut tenor sch'i dat puspè ina gronda colliaziun entamez pudessi vegnir stretg per la pps. Forsa stuessan ins era far il patratg dad integrar ils verd-liberals en la gronda colliaziun entamez per uschia definitiv prender davent il sez a la pps.

Ed uss anc per far ina curta survista: Tge spetga ord vista grischuna per las elecziuns dal cussegl naziunal 2019?

Bler vegn a restar sco igl è. Quai vul dir che nus avain segir trais u quatter persuas che vegnan reelegidas. Segir in nov vegni a dar. E la dumonda da las colliaziuns en: Tgi po ir per il 5avel sez. Atgnamain la medema dumonda sco tar las ultimas elecziuns.

Clau Dermont, è il cussegl dals chantuns tant sco elegi?

Ins pudess dir. Martin Schmid e Stefan Engler èn fitg preschents en las medias. Els vegnan omadus era numnads sch'i va persuenter per vegnir cusseglier federal. I para era ch'els han plaschiar da far quella lavur ed era da far quai communabel per il chantun Grischun. Jau na quint betg cun midadas sch'i na sa dat betg insatge tut nov ch'avess avunda explosivitat sch'in vulesse sa retrair u far in auter pass. Vul dir: Cussegl dals chantuns status quo, resta tut sco igl è.

Tge fiss «insatge cun avunda explosivitat»?

Da conquistar in sez duai quai esser insatge che vegn or dal cussegl guvernativ ed emprova da prender davent in sez a la pcd u a la pld. E tge che pertutga surpraisas: Il davos pled en chapitel n'è anc betg scrit en il scandal da construcziun en l'Engiadina. E là è era vegni numnà a l'ur il num da Stefan Engler. Jau na manegiel betg ch'i vegnia a dar anc ina gronda midada. Ma ins na sa mai tge che vegn anc exact or tar las debattas che la Weko fa per il mument.